

ÅRSPLAN 20/21

LINDEBAKKEN BARNEHAGE



«Det er to varige gaver du kan gi ditt barn, det ene er røtter, det andre er vinger»

W.H. Carter

INNHOLDSFORTEGNELSE

ÅRSPLAN 20/21.....	1
INNHOLDSFORTEGNELSE.....	2
LINDEBAKKEN BARNEHAGE.....	3
TILVENNING.....	4
VIKTIGE DATOER Å MERKE SEG	4
GENERELLE BESTEMMELSER	5
BRINGING OG HENTING	5
SYKDOM.....	5
KLÆR TIL ALL SLAGS VÆR.....	5
MATORDNING.....	6
BURSDAGSFEIRING	6
MEDBRAKTE LEKER	6
DAGSRYTME I LINDEBAKKEN	7
TURER.....	7
PEDAGOGISK ARBEID.....	9
PEDAGOGISKE OPPLEGG	9
DANNING OG OMSORG.....	9
LEK	10
LÆRING	10
MEDVIRKNING	11
DOKUMENTASJON OG EVALUERING	11
FORELDRESAMARBEID.....	12
FØRSKOLEOPPLEGG	12
RAMMEPLANEN	12
MOBBING	15
OVERGANG FRA BARNEHAGE TIL SKOLE	16

LINDEBAKKEN BARNEHAGE

Vi er en liten barnehage som ligger flott til like ved Steinerskolen i Arendal. Barnehagen er eid av Anne Karin Kjevik. I nærmiljøet rundt oss er vi heldige og har flotte turområder i skog og mark, samtidig som vi ligger i nærhet til sentrum. Dette gir oss mange muligheter til å gi barna rike opplevelser både i natur, og det å delta på ulike kulturelle aktiviteter i byen. Vi har en stor blandingsgruppe og har valgt å dele barnehagen opp i to grupper: **Solstrålen** (de minste fra 0-3) og **Stjerneskudd** (3-6).

Våre ansatte:

ANNE KARIN KJEVIK
EIER, PEDAGOGISK LEDER
Solstrålen



VIGDIS LANGÅS
STYRER/LÆRER Stjerneskudd



THEA LANGÅS
SYKEPLEIER Stjerneskudd



KAROLINE PEDERSEN
PEDAGOGISK LEDER
Stjerneskudd



ELLEN LINDEN
BARNE OG UNGDOMSARBEIDER
Solstrålen



NINA LANGEMYR
ASSISTENT
Solstrålen/Stjerneskudd



VIGDIS FLATEN KJEVIK
VIKAR



TILVENNING

Nøkkelen til en god tilvenning er en tilvenning som skjer på barnets premisser i tett samarbeid med foreldre og barnehagepersonalet. Underveis i tilvenningen ser vi hvem barnet knytter seg mest til, den barnet føler seg tryggest på blir barnets «primærkontakt». Det at barnet har en voksen som det føler seg ekstra trygg på i starten kan være en god støtte. Noen barn finner seg til rette fort, mens andre bruker litt lengre tid. Vi tilpasser rutiner og organiserer tid og rom så barnet blir kjent og skaper gode relasjoner til både personalet og andre barn.

VIKTIGE DATOER Å MERKE SEG

Planleggingsdager

Høsten 2020: Mandag 28. September og Torsdag 29. Oktober.

Våren 2021: Fredag, 26. Februar, Onsdag 31. Mars og fredag 14. Mai (inneklemte dager).

Lucia feiring:

Torsdag, 10. desember 2020

Til Lucia forbereder vi oss ved å øve på Lucia sangen og bake lussekatter. Vi hører også historier om hvorfor vi feirer Lucia.

Nissefest:

Onsdag, 16. Desember 2020

Nissefesten er et av årets høydepunkt! Vi forbereder oss ved å pynte barnehagen med flott julepynt, både egenlagd og annet! Vi går rundt juletreet og synger julesanger som vi har øvd oss på! Nissen kommer også og overrasker barna!

Karneval:

Onsdag 10. Februar 2021

Både voksen og stor kler seg ut! Vi leker, koser oss og slår godteri ut av pinjataen! På forhånd lager vi gøyale karneval kunst som vi pynter opp barnehagen med!

Sommerfest:

Onsdag, 2. Juni 2021

Reservedag: Tirsdag, 8. Juni 2021

NB! Barnehagen åpner mandag, 3. august 2020

GENERELLE BESTEMMELSER

BRINGING OG HENTING

Dersom barna skal hentes av andre enn foreldre/foresatte må barnehagen ha beskjed om det. Som hovedregel vil vi at barna skal være i barnehagen i kjernetiden mellom kl 9.00 – 14.00. Samlingsstund og ulike aktiviteter vil bli avviklet i dette tidsrommet. Vi står også fritt til å forlate barnehagen i tidsrommet fra kl 9.00 til 14.00. Det bør bli gitt beskjed dersom barna ikke kommer eller kommer senere enn klokken 9.00, eller dersom barna skal til lege, tannlege, helsestasjon og lignende.

SYKDOM

Syke barn skal ikke være i barnehagen. Smittefaren er stor i barnehagen, hold derfor barnet hjemme hvis det er sykt. Skulle barnet bli syk i løpet av barnehagedagen, vil vi ta kontakt. Dersom barnet blir akutt syk eller utsettes for uhell tar vi kontakt med foreldre, eventuelt lege. Vi har innarbeidet gode rutiner for hygiene, med tanke på håndvask, bleieskift og sårbehandling.

Brennkopper	Barna kan gå i barnehagen når sårene er under kontroll
Diare / omgangssyke	Barna må holdes hjemme i 48 timer etter siste oppkast/diare
Mark	Barna holdes hjemme til dagen etter behandling er igangsatt
Forkjølelse / Influensa	Barna holdes hjemme ved feber, ellers avgjør allmenntilstanden
Lus	Barna kan gå i barnehagen når behandlingen er begynt
Vannkopper	Barnet kan vende tilbake til barnehagen når utslettet har begynt å tørke inn
Øre/Halsbetennelse	Allmenntilstanden avgjør, ingen restriksjoner
Øyekatarr	Ved rikelig pussdannelse bør barnet holdes hjemme
Hoste/Andre luftveissymptomer	Ved hoste uten feber kan barnet gå i barnehagen når allmenntilstanden tilsier det
Feber	Barnet holdes hjemme til det er feberfritt

KLÆR TIL ALL SLAGS VÆR

Barna må ha med seg klær som passer til all slags vær. Det må til en hver tid være skifteklær til barna, en jevnlig sjekk i hylla kan være lurt! Uhell av mange årsaker kan fort skje og været

Når må barnet være hjemme fra barnehagen?

kan skifte fort. Husk at sko og klær må merkes med navn.

Vått tøy tørker ikke i garderoben, så dress, sko, votter etc. må tas hjem for tørking.

Tøm gjerne garderoben hver fredag. Da vil dere få bedre oversikt i tillegg til at det letter renholdet.



MATORDNING

Foreldre lager niste og sender med barna som skal spise mellom 7.00 – 9.00. Vårt første måltid er kl. 10.30. Da har vi måltid med frukt. Kl. 13.30 har vi andre måltid. En gang i uken lager vi varm mat. Denne dagen vil variere ettersom vi ønsker at flest mulig barn skal ha mulighet til å delta(også de med redusert plass). Foreldrene betaler i dag kr. 300 i måneden for barn på full plass og redusert etter størrelse. Prisen kan bli økt/reduert (selvkostprinsippet). Måltidene er barna ofte med på å lage. Vi har også flere dager der barna smører sin egen mat. Læring skjer i alle prosesser i barnehagehverdagen, og måltidet er en viktig læringsarena som vi utnytter til det fulle.

BURSDAGSFEIRING

Flagget heises, og den spesielle bursdagsstolen tas frem! Bursdagsfeiringen blir feiret med krone, sang og eventyr! Dette er stor stas! Foreldrene bestemmer selv om det skal feires med noe ekstra å spise.



MEDBRAKTE LEKER

Medbrakte leker kan være spennende og gøy! Men husk at små ting kan forsvinne, og leker kan bli skadet/ødelagt. Bruk sunn fornuft når det gjelder dette! Barnehagen erstatter ikke ødelagte/tapte leker.

DAGSRYTMEN I LINDEBAKKEN



06.30 Barnehagen åpner

Barnehagen åpner. Barna blir møtt av voksne i garderoben. De som ønsker kan spise frokost med medbrakt niste frem til kl. 09.00. Frilek frem til 09.00.

09.00 Pedagogisk opplegg

Kjernetiden begynner. Da kan vi ha samlingsstund, aktiviteter, turer og andre pedagogiske opplegg.

10.30 Måltid

Vi har et måltid med frukt. Vi synger for maten, og fokuserer på å ha gode samtaler rundt bordet. Vi trener på å smøre skiva vår selv, og er også med i middagslaging!

11.30 Frilek

Vi leker både ute og inne. Vi trener på å kle på oss klær selv. Det gir en stor mestringsfølelse! Så dette bruker vi god tid på. Barna lærer også det å hjelpe hverandre.

13.30 Måltid

Vi spiser og koser oss! Måltidet er en god arena for å skape gode samtaler og gode relasjoner.

14.30 Frilek

Frilek ute eller inne.

16.45 Barnehagen stenger

NB. Husk at kjernetiden er fra 09.00 – 14.00. Det er da vi har alle planlagte pedagogiske opplegg. Vi står også fritt til å forlate barnehagen i dette tidspunktet.

TURER

Vi har flotte turområder i nærmiljøet rundt barnehagen som vi benytter oss flittig av. Turene for de minste barna bør ikke være for lange, for det er viktig at barna har tid til her og nå opplevelser, til å utforske og undre seg, og gjøre nye erfaringer. Målet for turene er å gi barna mange og forskjellige sanseerfaringer, styrke selvtilliten og øke de motoriske ferdighetene. Barna skal få bruke alle sansene og bli kjent med de fire årstidene. Vi har også god nærhet til byen, hvor vi kan dra på ulike kulturelle arrangementer. Vi benytter oss gjerne av kino, biblioteket, teater på kilden osv. Det er litt ekstra stas å ta seg en tur til byen! Hvert år besøker vi også Kjevik gård for å hilse på alle dyrene. Stor stas! Førskolebarna har en årlig tur til vitensenteret, og avslutter «barnehagegangen» med en overnattingstur til Kardemomme by.



ÅRSTEMA: «De fantastiske årstidene»

Gjennom arbeidet med de fire årstidene vil barna bli kjent med og forstå mer av naturen vi omgir oss med. Vi kan bruke hele kroppen og alle sanser til å bli kjent med vår, sommer, høst og vinter. Vi vil i felleskap med barna utforske spennende naturfenomener, kanskje vi lærer noe nytt alle sammen?

Mål: Det overordnede målet med dette temaet er å vekke nysgjerrigheten på naturvitenskapelige fenomener, oppleve tilhørighet til naturen og gjøre erfaringer med bruk av teknologi og redskaper.

HØSTEN

Høsten er en fargesprakende tid, hvor vi kan studere og observere blant annet at trærne skifter farger. Dyrelivet er også et spennende tema for eksempel at trekkfuglene gjør seg klar til en lang reise til varmere land. Vi kan også studere hvilke standfugler vi har. Hva skjer med planter og småkryp om høsten, og hvordan forbereder de seg til vinteren? Vi tar mange fine turer i skog og mark for å

finne tegn på at høsten er her, og kanskje en tur i skogen for å plukke litt blåbær? En fast tradisjon er hos oss er å lage høsttakkefest i barnehagen med deilig grønnsakssuppe og grønnsaker og dipp. Vi skal også samle høstblader og male med fine høstfarger. Vi kan kaste og leke med løvet på bakken, kanskje også lage noen dyr av høstblad?

«Barnehagen skal bidra til at barna blir glade i naturen og får erfaringer med naturen som fremmer evnen til å orientere seg og oppholde seg i naturen til ulike årstider»
- Rammeplanen s.52

VINTER

Vinteren som er en stille tid. Planter, insekter, fugler og dyr har valgt ulike strategier om vinteren, noen utvikler isolerende drakt (vinterpels), andre dyr legger seg i vintersøvn og andre går i dvale! Hva vil dette si? Det skal vi samtale med barna om. Om vinteren kan det være vanskelig å finne mat for dyrene i tillegg til at det er kaldt ute. Fuglene blir ekstra glade når vi legger ut fuglemat! Sammen skal vi produsere fuglemat av frø. Vi skal også ut å leke oss i snøen, ake, lage snømenn, snølykt, og kanskje ha en skidag? Vi skal gå på tur i skogen, og kan lete etter spor i snøen fra dyr. Kanskje vi finner spor/ekskrementer etter både rådyr, hare og andre dyr? Vi skal også snakke om våre rovdyr. Hvorfor går bjørnen i hi om vinteren? Hvordan overlever fiskene om vinteren? Det er mange spennende tema vi skal ta for oss.

VÅR

Når snøen og vinteren er forbi, kommer våren. En tid vi skal bruke til å studere at ting begynner å spire og gro. Vi skal plante solsikkefrø, og da bli med på prosessen fra vi sår frøet, at det må ha vann, sollys og tid til å spire. Vi skal ut å finne hestehov, hvitveis og blåveis, som er vanlige vårbloster. Det sies at det betyr lykke å plukke den første hestehoven om våren, for at man så skal sette den i et eggeglass med vann. Insektene livner til og kommer fram. Vi går på skogsturer, og kan løfte på steiner og stubber for å studere hvilke småkryp som gjemmer seg under disse. Insektene gjør en viktig jobb i naturen, og dem hjelper blomster til å

formere seg. Småkrypene er også mat for andre dyr. Om våren kan vi høre fuglekvitring fra blant annet kjøttmeis, blåmeis, trost og rødstupe, da er de lette å finne fordi det enda ikke er så mye blader på trærne. Vi kan lytte til fuglesang og finne ut hvilke fugler som kvitrer ute om våren. Snakke med barna om våre vanligste småfugler, og vise bilder av dem.

SOMMER

Sommer er en tid der vi finner mange fine blomster, solen skinner, været er varmt. Hvilke blomster er vanligst i vårt klima? Vi skal være mye ute og nyte det fine været. Studere alle småkrypene og lage en fallfelle for å se hvilke småkryp vi kan fange! Vi får studert alt i fra fargesprakende sommerfugler, langsomme snegler, bittesmå bladlus og høre på spillende gresshopper. Kanskje vi til og med kan høre naturens egne musiske orkester?

PEDAGOGISK ARBEID

Vi vil at barnas hverdag skal være preget av lek og læring sammen med gode venner i et trygt og godt miljø.

- Vi vil tilrettelegge for språklig stimuli
- Vi vil tilrettelegge for tall, rom og form

Voksne skal være lyttende og anerkjenne barna for det dem uttrykker verbalt og non verbalt.

TRAS (Tidlig registrering av språkutvikling, ordproduksjon og setningsproduksjon).

Vi bruker TRAS ved behov.

PEDAGOGISKE OPPLEGG

Hver dag har vi et pedagogisk opplegg som tilpasses barnas alder, hvor vi blant annet har sang/ bevegelse, tall/telling, lek/trylling, form/farge, dager/mnd, været/årstidene og begrepslære. Vi har enkel engelsk, filosofi, matematikk og norsk, barna skal bli kjent med bokstaver og tall (lyder/mengder). Vi har samtaler og øver barna på å vente på tur. Det blir gitt beskjeder, tatt opp ting og temaer (også barnas ønsker), og vi forbereder barna på hva som skal skje senere eller en annen dag. Barna får være med å bestemme, delta og fortelle. Sosial kompetanse og empatitrening er også sentralt her. Vi har samlingsstunder både ute og inne. Hver dag leker vi oss til ny kunnskap!

DANNING OG OMSORG

Barnehagen skal i samarbeid og forståelse med hjemmet ivareta barnas behov for omsorg og lek, og fremme læring og danning som grunnlag for allsidig utvikling. Danning er en livslang prosess som blant annet handler om å utvikle evne til å reflektere over egne handlinger og væremåter. Gjennom en veksling mellom kunnskap og kultur, og voksne og barn skjer danning til ulike tider og steder. Begrepet har også en demokratisk tilnærming. Når barnet

møter omverdenen skal det kjenne at dets tanker, valg og handlinger er viktige, og at barnet kan gjøre en forskjell! Barnehagen har altså en viktig rolle når det gjelder danning.

Nært knyttet opp til danning har vi også **omsorg**. Omsorg er en forutsetning for barnets trygghet og trivsel. Omsorg er viktig for at barnet skal utvikle evnen til å føle empati og nestekjærlighet. Barnet skal føle at det blir anerkjent og respektert for den de er. Det er også viktig at personalet ser hva barnet har behov for av hjelp og støtte. I Lindebakken skal barnet få oppleve gode relasjoner til både voksne og barn, dette skaper et godt grunnlag for trivsel, glede og mestring! Vi skal legge til rette for et miljø der barna kan utvikle tillitt til seg selv og andre, og støtte barna i det å vise omsorg og selv ta i mot omsorg.

LEK

Lek er en stor del av barnekulturen, og det er viktig at det blir lagt til rette for variert lek i barnehagen. Lek er en grunnleggende livs- og læringsform som barn kan uttrykke seg gjennom. Forskjellige omgivelser inspirerer til ulik lek og utfordringer. Personalet i barnehagen må derfor inspirere, oppmuntre og støtte barnas lek. Leken skal tillegges egenverdi å ha en fremtredende plass i barnehagehverdagen. Det finnes mye god læring gjennom leken, hvor barna kan tilegne seg god kunnskap av hverandre, og ved observasjon i dagliglivet. Samspill og samarbeid er også sentralt i leken. Leken er også en god arena for å danne vennskap, og for utvikling på det sosiale området. For å komme inn i lek, må barna mestre ulike lekekoder. Dette kan være for eksempel; forhandlingsteknikker, å skille mellom lek og virkelighet, sette grenser for seg selv og opplevelsen av humor. Her har personalet en viktig rolle med å se til at barnet mestrer de ulike lekekodene som må til for å inngå i en lekrelasjon. Leken er med på å styrke barnas identitet og selvfølelse, samtidig som den har en utprøvende funksjon der barna tester ut ulike oppfatninger, verdier og normer.

Barnehagen skal gi barn mulighet for lek, livsutfoldelse og meningsfylte opplevelser og aktiviteter.
- Rammepplanen

Barnehagen skal:

- Legge til rette for variert lek i barnehagen
- Motivere og engasjere
- Lære barna om hvordan man skal håndtere konflikter
- Lære barna om samspill og samarbeid
- Ivareta barnas rett til å medvirke

LÆRING

I Lindebakken barnehage skal barna oppleve et miljø som stimulerer til lek, læring og utforskning. Barnehagen skal legge til rette for at barnets lyst til å mestre blir oppfylt! Dette gjør vi ved å utforme gode lekemiljø og aktiviteter etter barnets alder og nivå. Vi arbeider tett med årstema, samtidig som vi introduserer nye ting underveis som



naturlig faller inn. Leken er barnets læringsarena, og personalet må være med å motivere og skape gode leke situasjoner. En leken voksen motiverer også barna! Barnehagen må anerkjenne barnas fantastiske nysgjerrighet og kreativitet. Det å bygge videre på barnas undringer skaper gode lærings situasjoner. Sammen undersøker vi små og store ting, både ute og inne. Barnehagen skal bidra til et godt læringsfellesskap, hvor barna kan bidra til både egen og andres læring. Barnas mange undringer kan føre til spennende aktiviteter der vi utforsker og eksperimenterer og finner ut av ting i fellesskap. Vi bruker hele kroppen og alle sanser i læringsprosessen. Vi lukter, føler, hører, ser, smaker og opplever. Gode og rike førstehåndserfaringer er med på å vekke nysgjerrigheten i barnet.

MEDVIRKNING

Medvirkning er et begrep som ofte forveksles med det å bestemme, men det egentlig handler om er at ens synspunkter, som i samfunnets demokrati, blir tatt på alvor og hørt. Barna skal få mulighet til å ha innflytelse på sin barnehage hverdag, tilpasset barnas evner og nivå. De aller største barna kan gi sine synspunkter verbalt – mens de aller minste barna uttrykker seg på en litt annen måte. Medvirkning hos de aller minste barna krever at de voksne ser hva slags aktiviteter som ser ut til å gi mening for dem og at de planlegger virksomheten i barnehagen med dette minne. Det krever at personalet er årvåkne for det som skjer i øyeblikket, slik at også barna med lite verbal språk er med å medvirke. Barnehagen fungerer med andre ord som et lite demokrati der alle kan gi uttrykk for sin mening, uansett alder. Akkurat som barna har også foreldrene rett til å medvirke i barnehagens drift, dette er nedfelt i barnehageloven.

«Barn i barnehagen har rett til å gi uttrykk for sitt syn på barnehagens daglige virksomhet. Barn skal jevnlig få mulighet til aktiv deltakelse i planlegging og vurdering av barnehagens virksomhet. Barnets synspunkter skal tillegges vekt i samsvar med dets alder og modenhet.»

§ 3 Barnas rett til medvirkning

Barnehagen skal:

- Synliggjøre barns medvirkning
- observere og følge opp alle barns ulike uttrykk og behov
- la barna få mulighet til og jevnlig ta del i barnehagens planlegging og vurdering.

DOKUMENTASJON OG EVALUERING

Rammeplanen fastslår at dokumentasjon er en viktig del av det pedagogiske arbeidet. Gjennom dokumentasjon får dere som foreldre et innblikk i hvordan vi arbeider og hva barna får oppleve å lære i barnehagen. Vi dokumenterer det pedagogiske arbeidet ved hjelp av bilder, film og visning av ferdige «produkt». Vi legger også ukesoppdateringer ut på facebook og skriver en daglig «rapport» på hva vi har gjort i løpet av dagen som henger tilgjengelig for foreldre i garderoben. Bildedokumentasjon er vi forsiktige med på bakgrunn av personvernloven. Pedagogisk dokumentasjon er viktig for at vi blir en lærende organisasjon. Det handler om å diskutere og reflektere over egen praksis. En dokumentasjon blir pedagogisk når barn og voksne diskuterer og reflekterer over en dokumentasjon som er blitt gjort. Dette er noe vi stadig gjør for og hele tiden utvikle oss videre. Ofte ser vi at noe ikke fungerte helt som det skulle, og dermed kan vi forbedre aktiviteten/metoden til neste gang!

Dokumentasjon av enkeltbarn brukes kun når det er mulig det er nødvendig med ekstra tilretteleggelse utover det vanlige (f.eks bruk av TRAS). Observasjon, planlegging, dokumentasjon og vurdering skal danne grunnlaget for en kritisk og reflekterende praksis, slik at vi kan skape faglig utvikling og endring. Vi bruker planleggingsdager og personalmøter til bl.a vurderingsarbeid.

FORELDRESAMARBEID

Et godt foreldresamarbeid er viktig for oss. Det er viktig at du som forelder føler deg trygg på at vi tar godt vare på det kjæreste du har! Vi skal legge til rette for at vi har en jevnlig god dialog, både daglig og gjennom foreldresamtaler hvert halvår (en frivillig og en obligatorisk). Gjennom foreldremøter med foreldreråd, og samarbeidsutvalget sikrer vi at foreldrenes rett til medvirkning blir ivaretatt. Disse organene spiller også en viktig rolle når det gjelder vurdering av vår praksis.

§ 1. Formål Barnehagen skal i samarbeid og forståelse med hjemmet ivareta barnas behov for omsorg og lek, og fremme læring og dannelse som grunnlag for allsidig utvikling

FØRSKOLEOPPLEGG

Førskolebarna i Lindebakken får 1-2 timers tilbud i uka med førskole fra oktober til mai. Dette er en forberedelse til skolestart. Barna skal leke med språket, bokstaver, rim/regler. De skal bli språkbevisste og øve på god muntlig fremstilling. I matematikken skal vi leke med tall, mengder, rom/ form, forsøke å gi tallforståelse og se sammenheng mellom symbol og mengde. Vi skal trene konsentrasjon, begreper og finmotorikk.

RAMMEPLANEN

Rammeplanen er vårt viktigste arbeidsverktøy. Under følger en liten beskrivelse av hvert fagområde. Dette arbeider vi med gjennom hele året, og flettes inn under temaene vi holder på med.

Kommunikasjon, språk og tekst

Kommunikasjon foregår i et vekselspill mellom å motta og tolke et budskap og å selv være avsender av budskap. Både den nonverbale (kroppsspråk) og den verbale kommunikasjonen er viktig for å utvikle et godt muntlig språk. Tekst omfatter både skriftlig og muntlige fortellinger, poesi, dikt rim, regler og sanger.

Kropp, bevegelse og helse

I småbarnsalderen tilegner barna seg grunnleggende motoriske ferdigheter, kroppsbeherskelse, fysiske egenskaper, vaner og innsikt i hvordan de kan ivareta helse og

livskvalitet. Barn er kroppslig aktive, og de uttrykker seg mye gjennom kroppen. Ved sanseinntrykk og bevegelse skaffer barn seg erfaringer, ferdigheter og kunnskaper på mange områder. Gjennom arbeid med kropp, bevegelse og helse skal barnehagen bidra til at barna får en positiv selvoppfatning gjennom kroppslig mestring, skaffe seg gode varierte erfaringer og allsidige bevegelser og utfordringer. Videreutvikle sin kroppsbeherskelse, grovmotorikk og finmotorikk, rytme og motorisk følsomhet. Få gode erfaringer med friluftsliv og uteliv til ulike årstider.

Kunst, kultur og kreativitet

Gjennom rike erfaringer med kunst, kultur og estetikk vil barn få et mangfold av muligheter for sansing, opplevelse, eksperimentering, skapende virksomhet, tenking og kommunikasjon.

Natur, miljø og teknikk

Fagområdet skal bidra til at barn blir kjent med og får forståelse for planter og dyr, landskap, årstider og vær.

Etikk, religion og filosofi

Religion og livssyn legger grunnlaget for etiske normer. Barnehagen skal reflektere og respektere det mangfoldet som er representert i barnehagen, samtidig som den skal ta med seg verdier og tradisjoner i den kristne kulturarven.

Nærmiljø og samfunn

Barnehagen skal bidra til at barn møter verden utenfor familien med tillit og nyskjerrighet. Den skal legge vekt på å styrke kunnskap om og tilknytning til lokalsamfunnet, natur, kunst og kultur, arbeidsliv, tradisjoner og levesett. Barnas ulike erfaringer fra hjem, omgangskrets og reiser vil kunne gi kunnskap om ulike samfunn. Mediene vil også ha betydning for barns hverdag.

Antall, rom og form

Barn er tidlig opptatt av tall og telling, de utforsker rom og form, de argumenterer og er på jakt etter sammenhenger. Gjennom lek, eksperimenter og hverdagsaktiviteter utvikler barna sin matematiske kompetanse. Gjennom arbeid med antall, rom og form skal barnehagen bidra til at barna opplever glede over og utforske og leke med tall og former. Tilegne seg gode og anvendbare matematiske begrep, erfare, utforske og leke med form og mønster, erfare ulike typer størrelser, former og mål gjennom å sortere og sammenligne, erfare plassering og orientering, og på den måten utvikle evner til lokalisering. Sørge for at barna har tilgang til og tar i bruk ulike typer spill, teknologi, tellemateriell, klosser, leker og formingsmaterieell og tilby materieell som gir barna erfaringer med klassifisering, ordning, sortering og sammenligning. Legge til rette for at barna får erfaringer med ulike typer mål, målenheter og

måleredskaper og stimulere barna til å fundere rundt avstander, vekt, volum, tid. Hvert fagområde dekker et vidt læringsfelt. Arbeid med fagområdene må tilpasse barnets alder, interesser, barnegruppens sammensetning og øvrige forutsetninger.

PROGRESJONSPLAN FOR FAGOMRÅDENE

Fagområde	1 – 3 år	3 – 6 år
Kommunikasjon språk og tekst	<ul style="list-style-type: none"> - Bruke bildebøker, rim regler og sanger aktivt med barna. - Titt tei lek, begynnende turtaking - Få kjennskap til rim og regler - Undre oss med barna - Lese bøker med variert språk - Sangleker - Se sammenhenger mellom og bilde 	<ul style="list-style-type: none"> - Dramatisering av historier, og eventyr/ rim, regler og sanger gjennom bruk av konkrete/rekvisitter - Gjenta riktig ordlyd og setninger uten å korrigere - Daglig høytlesning - Gode samtaler, felles refleksjon rundt handlingen i bøker og andre tekster - Bruke IKT
Kropp Bevegelse Mat Helse	<ul style="list-style-type: none"> -Grovmotorisk lek inne og ute; klatre, krype, krabbe, hoppe og løpe! - Bli kjent med seg selv og sin egen kropp gjennom å benevne kroppsdelene i påklednings- og stellesituasjoner. - Hygiene fokus (håndvask) - Bli kjent med kroppens sanser 	<ul style="list-style-type: none"> - Grovmotorisk aktivitet inne og ute. Øve på hoppe, hinke, løpe, balansere - Veilede barnet til selvstendighet i ulike situasjoner (garderobe, håndvask, toalett, og det å komme inn i lek) - Gi barna erfaring med ulike ring- og regelleker som åpner opp for at mange kan delta! - Grovmotorisk aktivitet inne og ute. Øve på å hoppe, hinke, løpe, balansere, klatre, ta imot og kaste ball
Kunst, kultur og kreativitet	<ul style="list-style-type: none"> -Gi barna erfaringer med ulike formingsmaterielle, som plastelina, maling, ulike naturmaterialer. - Bli kjent med farger og former - Dramatisering av eventyr ved hjelp av konkrete. - Gi barna erfaring med forskjellige teknikker og ulike materialer (tegning, maling, modellering, liming, klipping, naturmateriale) - Sang og musikk: bevegelse til musikk og musikkleker. - Fokus på de ulike tradisjoner og høytider som finnes i Norge. 	<ul style="list-style-type: none"> - Oppmuntre barna til å tegne/male/modellere etter konkrete oppgaver - Gi barna gode erfaringer med naturens flotte arena for kunst og estetiske opplevelser. - Bevegelse til musikk - Dramaturgisk lek, ha utkledningstøy lett tilgjengelig. - Fokus på tradisjoner og høytider som finnes i Norge.
Natur, miljø og teknologi	<ul style="list-style-type: none"> -Oppleve naturen med alle sansene, og være ute i all slags vær. 	<ul style="list-style-type: none"> - Observere plante- og dyrelivet i barnehagens nærområde (blomster, trær, fugler, hunder, katter, insekter,

	<ul style="list-style-type: none"> - Dele og samtale om ulike opplevelser ute i naturen, gjerne ved bruk av bilder som støtte - Bli kjent med digitale verktøy. 	<p>mark...)</p> <ul style="list-style-type: none"> - Fysikk og kjemi eksperimentering - Legge til rette for læring og bruk av digitale verktøy. - Lære mer om planter og dyreliv.
Etikk Religion Filosofi	<ul style="list-style-type: none"> -Markering og få kjennskap til høytider - Oppleve anerkjennelse - Bli kjent med følelsene, og lære seg å respektere andres følelser - Øve seg på turtaking og deling - Samtaler om hvordan vi skal være mot andre 	<ul style="list-style-type: none"> - Øvelse på konfliktløsning - Høre om ulike tradisjoner både i Norge og andre land. - Historier om jul og påske. - Respektere andre og deres følelsesuttrykk, og videreutvikle evnen til konfliktløsning. - Kjenne til at vi er forskjellige og at man må vise respekt for det. - Få rike opplevelser som barna kan undre seg over og reflektere sammen i felleskap.
Nærmiljø og samfunn	<ul style="list-style-type: none"> -Barnet skal støttes og oppmuntres til å ta hensyn til de andre barna - Turer i nærmiljøet - Erfare at vi er alle forskjellige og lære å anerkjenne dette. - Skape tilhørighet til gruppen - Utvikle samhold og gruppefølelse gjennom å delta på samlingsstunder og andre aktiviteter - Bussturer og videre utforskning av nærmiljøet 	<ul style="list-style-type: none"> - Snakke om trafikken og hvordan vi ferdes i den. - Kunnskap om seg selv og familie(navn o.l). - Turer - Samtaler om dager og måneder, navn på disse.
Antall, Form og Rom	<ul style="list-style-type: none"> -Bli kjent med grunnleggende begreper som stor/liten - Lek med farger, klosser. - Bli kjent med begreper som over/ under. - Konstruksjonslek; bygge med duplo, jovo, magneter. - Bli kjent med sortering, høyde, størrelser. - Bli kjent med primærfargene - Bli kjent med former (trekant, firkant, sirkel...) 	<ul style="list-style-type: none"> - Bli kjent med målenheter og hvordan de brukes i hverdagen. - Lek med antallsbegrep - Blande farger og bli kjent med sekundærfargene. - Kjenne til klokka - Få kjennskap til motsatte begrep som størst/minst, yngst/eldst, først/sist. - Kjennskap til tallrekka - Lek med terningspill

MOBBING

Mobbing i barnehagen er noe vi er bevisste på og hele tiden arbeider med å forebygge. Mobbing i barnehagen handler ofte om systematisk utestengelse av enkeltbarn gjentatte ganger. Det hender

kanskje man for eksempel hører at «Alle som har grønn strømpebukse får komme i bursdagen min!», dette er en form for utestengelse av enkeltbarn. Det kan også arte seg som slag, spark og ignorering. Det er viktig at vi voksne er tett på barna, slik at vi kan forebygge at utestengelsen skjer. Trivselen til barna er vårt ansvar. Personalet i barnehagen skal støtte barna i deres lek, og være med å lage gode relasjoner barna imellom. Det å ha en god sosial kompetanse er med på at barnet lykkes i sosiale relasjoner, og vil være med på å forebygge mobbing. Vi jobber alltid med å styrke den sosiale kompetansen slik at barna er rustet til å tilpasse seg ulike miljøer og relasjoner.

Mobbing i barnehagen handler om at barn utsettes for negative hendelser fra andre i lek og samspill, der de opplever å ikke være en betydningsfull person for fellelskapet.
- Ingrid Lund

OVERGANG FRA BARNEHAGE TIL SKOLE

Det er en stor overgang fra å gå fra barnehagen til en større institusjon som skolen. I barnehagen jobber vi for å ruste barna med kunnskap, erfaringer og ferdigheter som gir dem et godt grunnlag og motivasjon til å begynne på skolen! Dette gjør vi blant annet gjennom førskoleopplegget vi har for de største barna, og selvsagt også ellers i hverdagen! Vi ønsker at barna skal kunne glede seg til skolestart og oppleve det at det er en sammenheng mellom barnehage og skole.

Barnehagen skal i samarbeid med foreldre og skolen legge til rette for barns overgang fra barnehage til første klasse og eventuelt skolefritidsordning. Barnehage og skole er begge institusjoner for omsorg, danning, lek og læring. Barn vil møte både likheter og ulikheter mellom institusjonene. Samarbeid mellom barnehage og skole er viktig for alle barn og spesielt barn som har behov for særskilt tilrettelagt omsorg – eller læringsmiljø. Dersom barnehagen skal gi skolen informasjon om enkelt barn, skal foreldrene samtykke i dette. Dersom behov for omfattende tilrettelegging må samarbeidet etableres i god tid før barnet begynner på skolen.

«Små hjertes kan også føle store ting»
Grisling